O’ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI
«INTERNATIONAL BUSINESS» AKADEMIK LITSEYI

“TASDIQLAYMAN”
Toshkent davlat iqtisodiyot
universiteti “International Business”
akademik litseyi direktori v.v.b.
_____ M.Saxibjonov
28-avgust 2026-yil

II BOSQICH CHAQIRUVGA QADAR BOSHLANG’ICH TAYYORGARLIK FANI ISHCHI O’QUV DASTURI

Ishchi dastur chaqiruvga qadar boshlang’ich tayyorgarlik fanining 2022-yildagi Xalq ta’limi vazirligining buyrug’i bilan tasdiqlangan namunaviy o’quv dasturi asosida ishlab chiqildi.

Tayyorlov yo’nalishi: **aniq fanlar-2**

2026 - yil.

O’zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi vazirligining 2022-yil tasdiqlangan namunaviy dasturda chaqiruvga qadar boshlang’ich tayyorgarlik faniga ajratilgan soatlar miqdori: 108

O’quvchining umumiy o’quv yuklamasi 72 soat, shu jumladan mashg’ulot turlari bo’yicha ajratilgan soatlar: 108

№	Mashg’ulot turlari	Ajratilgan soat	Shu jumladan semestrlar bo’yicha			
			I	II	III	IV
1.	Jami yuklamasi	108			54	54
2.	Nazariy mashg’ulot	18			10	8
3.	Amaliy mashg’ulot	54			26	28
4.	Seminar					
5.	O’quvchining mustaqil ishi	36			18	18

Tuzuvchi: Abdujabbor Risboyev Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti “International Business” akademik litseyi chaqiruvga qadar boshlang’ich tayyorgarlik fani o’qituvchisi

Chaqiruvga qadar boshlang’ich tayyorgarlik fanining ishchi o’quv dasturi va ekspert guruhining xulosasi ta’lim muassasasining 2026-yil 28-avgustdagi Pedagogik kengashida muhokama qilindi, tasdiqlashga va o’quv jarayoniga tatbiq etishga qaror qilindi. Bayonnoma №1.

MUNDARIJA

1.	“Chaqiruvga qadar boshlang‘ich tayyorgarlik” o‘quv fanining maqsadi va vazifalari, o‘zlashtirish natijasiga qo‘yiladigan talablar
2.	“Chaqiruvga qadar boshlang‘ich tayyorgarlik” o‘quv fanining mashg‘ulot turlari bo‘yicha mavzular rejasi va mazmuni
3.	“Chaqiruvga qadar boshlang‘ich tayyorgarlik” o‘quv fanining moddiy-texnik ta’minoti
4.	“Chaqiruvga qadar boshlang‘ich tayyorgarlik” fanining o‘zlashtirish darajasini nazorati va baholash
5.	Tavsiya etilgan adabiyotlar va saytlar ro‘yxati

Ushbu dastur “Chaqiruvga qadar boshlang‘ich tayyorgarlik” fanining namunaviy o‘quv dasturi hamda Davlat ta’lim standartlari talablari asosida ishlab chiqildi hamda tasdiqlangan

KIRISH

Ushbu dasturni tuzishda O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi 2020-yil 23-sentyabrdagi O‘RQ-637-son Qonuni, “Mudofaa to‘g‘risida”gi hamda “Umumiy harbiy burch va harbiy xizmat to‘g‘risida”gi qonunlari, Vazirlar Mahkamasining “Davlat ta’lim standartlari va davlat ta’lim talablarini ishlab chiqish hamda joriy etish tartibini takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida” 2024-yil 27-martdagi 157-son qarori hamda O‘zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarining harbiy nizomlari asos qilib olindi.

Vatanni himoya qilish – O‘zbekiston Respublikasi har bir fuqarosining burchi hisoblanadi. Yoshlarni Vatanga sadoqat, harbiy burchga hurmat, mardlik va intizom ruhida tarbiyalash, ularni harbiy xizmatga ongli ravishda tayyorlash ta’lim tizimining muhim vazifalaridan biridir.

“Chaqiruvga qadar boshlang‘ich tayyorgarlik” fani akademik litsey o‘quvchilariga harbiy-vatanparvarlik tarbiyasi, harbiy xizmatning huquqiy asoslari, Qurolli Kuchlar nizomlari, o‘q otar qurollar va quroldan otish asoslari, harbiy topografiya, favqulodda vaziyatlarda harakat qilish hamda birinchi tibbiy yordam ko‘rsatish bo‘yicha dastlabki bilim va ko‘nikmalarni berishga yo‘naltirilgan.

Fan nazariy va amaliy mashg‘ulotlardan iborat bo‘lib, jami 108 soatni (shundan auditoriya mashg‘ulotlari 72 soat, mustaqil ish 36 soat) tashkil etadi. Auditoriya yuklamasining 18 soati nazariy, 54 soati amaliy mashg‘ulotlarga ajratilgan.

Dasturdagi mavzular o‘quvchilarning yoshi, jismoniy imkoniyatlari va akademik litseyda o‘qitiladigan boshqa fanlarning o‘quv dasturlariga mos ravishda joylashtirilgan. Amaliy mashg‘ulotlarda o‘quv-mashq vositalari va maketlar, plakat va stendlar, multimedia taqdimotlari hamda video lavhalardan foydalaniladi.

Mazkur dastur ikki semestr davomida o‘tiladigan mavzularni, ularning mazmunini, mustaqil ish topshiriqlarini, nazorat turlari va baholash tartibini o‘z ichiga oladi. Dastur so‘ngida o‘quvchilarga tavsiya etiladigan adabiyotlar va elektron resurslar ro‘yxati keltirilgan.

Chaqiruvga qadar boshlang‘ich tayyorgarlik fani bo‘yicha bitiruvchilar tayyorgarligi darajasiga qo‘yiladigan talablar

Fan bo‘limlari	Bilish va bajara olish
Harbiy-tarixiy va ma’naviy asoslar	- harbiy san’at tarixining shakllanishi, Jaloliddin Manguberdi, Amir Temur va Zahiriddin Muhammad Boburning harbiy sohadagi o‘rni haqida bilimga ega bo‘ladi, - Qurolli Kuchlardagi harbiy va milliy qadriyatlarni izohlay oladi.
Harbiy xizmatning huquqiy asoslari	- mudofaa va harbiy xizmat to‘g‘risidagi qonun va qonunosti hujjatlarining asosiy qoidalarini biladi; - fuqaroning harbiy xizmatdagi huquq va burchlarini ayta oladi.
Harbiy nizomlar	- Ichki xizmat, Intizom, Garnizon va qorovul xizmati hamda Saf nizomlarining asosiy talablarini biladi va amalda qo‘llay oladi; - sutkalik naryadning vazifasi, tarkibi va qurollanishini biladi.
O‘q otar qurollar va quroldan otish asoslari	- o‘q otar qurollarning vazifasi, tuzilishi, ishlash tamoyili va jangovar xususiyatlarini biladi; - quroldan otish asoslari, qoidalari va xavfsizlik talablariga rioya qiladi.
Jismoniy-harbiy tayyorgarlik	- yagona to‘siqlar yo‘lagidagi alohida to‘siqlardan o‘tish usullarini bajara oladi; - qo‘l jangining tayyorgarlik usullarini biladi va mashq qila oladi.
Harbiy jang asoslari va harbiy topografiya	- zamonaviy jangning tavsifi, jangovar guruhning tarkibi va qurollanishini biladi; - askarning jangdagi va mudofaadagi harakatlarini bajara oladi; - joyda xaritasiz mo‘ljal ola oladi.
Favqulodda vaziyatlar va birinchi tibbiy yordam	- texnogen va tabiiy xarakterdagi favqulodda vaziyatlarda aholining harakat qoidalarini biladi; - shaxsiy (individual) himoya vositalaridan foydalana oladi, evakuatsiya tadbirlarida to‘g‘ri harakat qiladi; - shikastlanganda va baxtsiz hodisa sodir bo‘lganda birinchi tibbiy yordam ko‘rsata oladi.

Eslatma: mashg‘ulotlarni o‘tkazishda xavfsizlik texnikasi qoidalariga to‘liq quroldan otish va qurol bilan bog‘liq mashg‘ulotlar belgilangan xavfsizlik talablari va mas’ul shaxs nazorati ostida o‘tkaziladi.

O‘QUV FANINING MAQSAD VA VAZIFALARI

O‘zbekiston Respublikasida ta’limning barcha bosqichlarida “Chaqiruvga qadar boshlang‘ich tayyorgarlik” fanini o‘qitishning asosiy maqsadi – o‘quvchilarda Vatanga muhabbat, harbiy burchga hurmat tuyg‘usini shakllantirish, ularni harbiy xizmatga ongli ravishda tayyorlash, harbiy bilim, ko‘nikma va malakalar bilan qurollantirishdan iborat.

Fanning asosiy vazifasi – o‘quvchilarga Qurolli Kuchlar nizomlari, harbiy xizmatning huquqiy asoslari, qurol va quroldan otish asoslari, harbiy topografiya, favqulodda vaziyatlarda harakat qilish va birinchi tibbiy yordam ko‘rsatish bo‘yicha egallagan bilim, ko‘nikma va malakalarni amaliyotda qo‘llash qobiliyatini shakllantirishdan iborat.

O‘QUV DASTURINING MAZMUNI

II kursda o‘quvchilarning harbiy-vatanparvarlik tuyg‘usini mustahkamlash, harbiy nizomlarni o‘zlashtirish, quroldan otish va harbiy topografiya asoslari bo‘yicha amaliy ko‘nikmalar hosil qilish, favqulodda vaziyatlarda to‘g‘ri harakat qilish hamda mustaqil ishlashga bo‘lgan qiziqishini oshirish ko‘zda tutiladi.

Fanni o‘qitishda o‘qituvchilar tomonidan amal etilishi lozim bo‘lgan tamoyillar:

- harbiy-vatanparvarlik tarbiyasini o‘quv jarayonining ajralmas qismi sifatida olib borish;
- nazariy bilimlarni amaliy mashqlar bilan uyg‘unlashtirish;
- o‘quvchilarning yoshi va jismoniy imkoniyatlarini hisobga olish;
- mashg‘ulotlarda xavfsizlik texnikasi qoidalariga so‘zsiz rioya qilish;
- intizom, tashkilotchilik va mas’uliyat tuyg‘usini shakllantirish;
- mavzularni tarixiy va hayotiy misollar bilan boyitish;
- interfaol metodlardan (aqliy hujum, klaster, blits-so‘rov, kichik guruhlarda ishlash) foydalanish;
- ko‘rgazmali qurollar, maketlar, plakat va multimedia vositalaridan keng foydalanish;
- tanqidiy va mantiqiy fikrlashni rivojlantirish;
- o‘quvchilarni faol ishtirok etishga, jamoa bo‘lib ishlashga undash;
- har bir o‘quvchining individual xususiyatlariga xolisona yondashish;
- o‘quvchilarda mustaqil o‘rganish malakalarini rivojlantirish;
- o‘quvchilar bilimini muntazam va xolis baholab borish;
- fanni boshqa fanlar (tarix, jismoniy tarbiya, hayot faoliyati xavfsizligi) bilan integratsiyalash.

Fanning nazariy va amaliy mashg‘ulotlari mazmuni

“Chaqiruvga qadar boshlang‘ich tayyorgarlik” fani quyidagi bo‘limlarni o‘z ichiga oladi:

- Harbiy-tarixiy va ma’naviy asoslar;
- Harbiy xizmatning huquqiy asoslari;
- Qurolli Kuchlar nizomlari;
- O‘q otar qurollar va quroldan otish asoslari;
- Jismoniy-harbiy tayyorgarlik;
- Harbiy jang asoslari;
- Harbiy topografiya;
- Favqulodda vaziyatlar va birinchi tibbiy yordam;

Harbiy-tarixiy va ma’naviy asoslar

“Harbiy-tarixiy va ma’naviy asoslar” bo‘limi bo‘yicha o‘quvchi quyidagi bilim va ko‘nikmalarni egallashi shart:

- harbiy san’at tarixining shakllanishi va rivojlanish bosqichlari;
- buyuk sarkarda Jaloliddin Manguberdining harbiy mahorati;
- Amir Temurning harbiy san’at rivojlanishiga qo‘shgan hissasi;
- Zahiriddin Muhammad Boburning harbiy sohadagi o‘rni;
- O‘zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarida harbiy va milliy qadriyatlar.

Kutilayotgan natijalar:

Kurs yakuniga kelib o‘quvchilar harbiy tarix va milliy qadriyatlar haqida tasavvurga ega bo‘ladilar, buyuk sarkardalar merosidan o‘rnak olishni o‘rganadilar.

Harbiy xizmatning huquqiy asoslari

"Harbiy xizmatning huquqiy asoslari" bo'limi bo'yicha o'quvchi quyidagi bilim va ko'nikmalarni egallashi shart: - harbiy xizmatning huquqiy asoslari; - mudofaa va harbiy xizmat to'g'risidagi O'zbekiston Respublikasining qonun va qonunosti hujjatlari; - fuqaroning harbiy xizmatdagi huquq va burchlari.

Kutilayotgan natijalar:

Kurs yakuniga kelib o'quvchilar harbiy xizmatning huquqiy asoslarini va fuqarolik burchini ongli ravishda tushunadilar.

Qurolli Kuchlar nizomlari

"Qurolli Kuchlar nizomlari" bo'limi bo'yicha o'quvchi quyidagi bilim va ko'nikmalarni egallashi shart:

- Ichki xizmat nizomi; - Intizom nizomi, vzvod bo'yicha sutkalik naryad, uning vazifasi, tarkibi va qurollanishi; - Garnizon va qorovul xizmati nizomi; - Saf nizomi va saf mashg'ulotlari.

Kutilayotgan natijalar:

Kurs yakuniga kelib o'quvchilar harbiy nizomlarning asosiy talablarini biladilar va saf mashqlarini to'g'ri bajaradilar.

O'q otar qurollar va quroldan otish asoslari

"O'q otar qurollar va quroldan otish asoslari" bo'limi bo'yicha o'quvchi quyidagi bilim va ko'nikmalarni egallashi shart:

- o'q otar qurollarning vazifasi, tuzilishi, ishlash tamoyili va jangovar xususiyatlari;
- quroldan otish asoslari va qoidalari; - joyda turib va harakat paytida qo'zg'almas va paydo bo'luvchi nishonlarga o't ochish; - mashg'ulotlarda xavfsizlik talablariga rioya qilish.

Kutilayotgan natijalar:

Kurs yakuniga kelib o'quvchilar qurol haqida dastlabki bilimga ega bo'ladilar va xavfsizlik qoidalariga rioya qilishni o'rganadilar.

Jismoniy-harbiy tayyorgarlik

"Jismoniy-harbiy tayyorgarlik" bo'limi bo'yicha o'quvchi quyidagi bilim va ko'nikmalarni egallashi shart:

- yagona to'siqlar yo'lagi bilan tanishish; - alohida to'siqlardan o'tish usullari va ularni yengib o'tishni mashq qilish; - qo'l jangining tayyorgarlik usullari.

Kutilayotgan natijalar:

Kurs yakuniga kelib o'quvchilarning jismoniy chidamliligi, epchilligi va jamoada harakat qilish ko'nikmalari rivojlanadi.

Harbiy jang asoslari

"Harbiy jang asoslari" bo'limi bo'yicha o'quvchi quyidagi bilim va ko'nikmalarni egallashi shart:

- jang haqida tushuncha, zamonaviy harbiy jangning tavsifi va maqsadi;
- jangovar guruhning tarkibi, qurollanishi va jangovar imkoniyatlari;
- askarning jangdagi va mudofaadagi harakatlari;
- tankka va piyodalarga qarshi alohida minalarni o'rnatish tartibi bilan tanishish.

Kutilayotgan natijalar:

Kurs yakuniga kelib o'quvchilar jang va mudofaa haqida umumiy tasavvurga ega bo'ladilar.

Harbiy topografiya

"Harbiy topografiya" bo'limi bo'yicha o'quvchi quyidagi bilim va ko'nikmalarni egallashi shart: - harbiy topografiya asoslari; - joyda xaritasiz mo'ljal olish.

Kutilayotgan natijalar:

Kurs yakuniga kelib o'quvchilar joyda xaritasiz mo'ljal olishni bajara oladilar.

Favqulodda vaziyatlar va birinchi tibbiy yordam

"Favqulodda vaziyatlar va birinchi tibbiy yordam" bo'limi bo'yicha o'quvchi quyidagi bilim va ko'nikmalarni egallashi shart:

- favqulodda vaziyatlar tushunchasi, O'zbekiston Respublikasi hududida sodir bo'lishi mumkin bo'lgan texnogen va tabiiy xarakterdagi favqulodda vaziyatlar;
- favqulodda vaziyatlar yuz berganda aholining harakatlari;
- shaxsiy (individual) himoya vositalari, ularning vazifasi, tuzilishi va ulardan foydalanish;
- aholini evakuatsiya qilish tadbirlarida harakat qilish;
- respublika hududida uchrashi mumkin bo'lgan yuqumli kasalliklar;
- shikastlanganda, baxtsiz hodisa sodir bo'lganda va jarohatlanganda birinchi tibbiy yordam ko'rsatish.

Kutilayotgan natijalar:

Kurs yakuniga kelib o'quvchilar favqulodda vaziyatlarda to'g'ri harakat qilishni va birinchi tibbiy yordam ko'rsatishni o'rganadilar.

Tavsiya etilayotgan mustaqil ishlarning mavzulari

Mustaqil ish mavzulari fan o'qituvchisi va o'quvchilar tomonidan ishlab chiqiladi. Mavzular o'quvchini mustaqil bilim olishga ongli ravishda yo'naltirishi lozim. Bunda:

- harbiy tarix va buyuk sarkardalar hayoti bo'yicha referat va taqdimotlar tayyorlash;
- harbiy nizomlar bandlarini o'rganish va savollarga yozma javob tayyorlash;
- o'q otar qurollarning tuzilishi va xavfsizlik qoidalari bo'yicha konspekt yuritish;
- favqulodda vaziyatlarda harakat qilish bo'yicha eslatma va plakat tayyorlash;
- birinchi tibbiy yordam ko'rsatish bosqichlarini mustaqil takrorlash;
- harbiy topografiya bo'yicha joyda mo'ljal olish mashqlarini bajarish;
- kutubxona va internetdan maqsadli va samarali foydalanish;
- plagiat (ko'chirmakashlik) ga yo'l qo'ymaslik;
- o'quvchi portfoliosiga alohida ahamiyat beriladi.

Metodika

Mazkur dasturda mashg'ulotlarni samarali tashkil etish va mavzularni o'qitish texnologiyalari keltirilgan. Nazariy mashg'ulotlarda ma'ruza, savol-javob, klaster, aqliy hujum; amaliy mashg'ulotlarda namoyish qilish, mashqni takrorlash, kichik guruhlarda ishlash, prezentatsiya, keys stadi kabi usullardan keng foydalaniladi.

Baholash mezoni

O'quvchilarning "Chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik" fani bo'yicha bilim, ko'nikma va malakalarini baholash tizimi asosida o'quvchining o'zlashtirish darajasi baholar orqali ifodalanadi.

Har bir nazorat (so'rov) turi qanday shaklda o'tkazilishidan qat'iy nazar 5 baho ("5", "4", "3", "2") usulda butun sonlar yordamida baholanadi. Boshlang'ich nazoratning natijasi boshqa nazoratdan olingan baholarga qo'shilmaydi. U o'quvchining semestr davomida ushbu fan bo'yicha o'zlashtirish sifatini tahlil qilishda, o'qituvchining o'quvchilar bilan ishlash faoliyatining samarasi mezoni sifatida qo'llaniladi.

Fan bo'yicha o'quvchining semestr mobaynida to'plashi mumkin bo'lgan umumiy baholari (R semestr) maksimum 5 bahoni tashkil qilib, quyidagicha hisoblanadi:

R semester = (JN + ON + YN)/3

Bu yerda: JN – o'quvchining semestr davomida joriy nazorat bo'yicha, butun songa yaxlitlangan, o'rtacha bahosi;

ON – o'quvchining semestr davomida oraliq nazoratlar bo'yicha, butun songa yaxlitlangan, o'rtacha bahosi;

YaN - o'quvchining semestr yakunuda o'tkaziladigan nazoratlar bo'yicha, butun songa yaxlitlangan, o'rtacha bahosi;

Fan bo'yicha yillik umumiy baho sifatida semestrlarda to'plagan umumiy baholarning o'rtachasi olinadi

R yillik = (R1-semestr + R2-semestr)/2

Mavzular bo'yicha dars soatlarining taqsimoti

Aniq fanlar yo'nalishi, "Chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik" fani, 2-kurs
1 – semestr 54 soat (mustaqil ish 18)
2 – semestr 54 soat (mustaqil ish 18)
Jami: 108 soat (mustaqil ish 36)

2026-2027 o'quv yili 2-bosqich uchun "Chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik" fanidan mavzular taqsimoti

T/r	Fan bo'limlari va mavzular	Umumiy yuklama, soat	Shundan:					
			Auditoriya yuklamasi					Mustaqil ish
			Jami	Nazariy	Amaliy	Laboratoriya	Seminar	
	1-semestr							
1	Kirish. Harbiy san'at tarixining shakllanishi. Buyuk sarkarda Jaloliddin Manguberdining harbiy mahorati haqida.	2	2	2				
2	O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarida harbiy va milliy qadriyatlar	4	2	2				2
3	Harbiy san'at rivojlanish tarixida Amir Temurning qo'shgan hissasi. Zahiriddin Muhammad Boburning harbiy sohadagi o'rni. 1-mashg'ulot	2	2	2				
4	Harbiy xizmatning huquqiy asoslari 1-mashg'ulot	4	2	2				2
5	Mudofaa va harbiy xizmat to'g'risidagi O'zbekiston Respublikasining qonun va qonunosti hujjatlari. 1-mashg'ulot.	2	2	2				
6	Harbiy xizmatning huquqiy asoslari Oraliq nazorat	4	2		2			2
7	O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarining Ichki xizmat nizomi	2	2		2			
8	O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarining Intizom nizomi. Vzvod bo'yicha sutkalik naryad. Uning vazifasi, tarkibi va qurollanishi. 1-mashg'ulot.	4	2		2			2
9	O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarining Gomizon va qorovul xizmati nizomi	2	2		2			
10	O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarining Saf nizomi	4	2		2			2
11	O'q otar qurollarining vazifasi, tuzilishi ishlash tamoyili va jangavor xususiyatlari. 1-mashg'ulot.	2	2		2			
12	O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarining Saf nizomi. 1-mashg'ulot. Oraliq nazorat	4	2		2			2
13	Quroldan otish asoslari va qoidalari. 1-mashg'ulot	2	2		2			
14	Quroldan otish asoslari va qoidalari. 1-mashg'ulot	4	2		2			2
15	O'q otar qurollarining vazifasi, tuzilishi, ishlash tamoyili va jangavor xususiyatlari 1-mashg'ulot.	2	2		2			
16	Joyda turib va harakat paytida qo'zg'almas va paydo bo'luvchi nishonlarga o't ochish 1-mashg'ulot.	4	2		2			2
17	Yagona to'siqlar yo'lagi bilan tanishish. Alohida to'siqlardan o'tish usullari va ularni yengib o'tishni mashq qilish. 1-mashg'ulot.	2	2		2			
18	Yakuniy nazorat va mustahkamlash	4	2		2			2
	Jami (1-semestr)	**54**	**36**	**10**	**26**			**18**

T/r	Fan bo'limlari va mavzular	Umumiy yuklama, soat	Shundan:					
			Auditoriya yuklamasi					Mustaqil ish
			Jami	Nazariy	Amaliy	Laboratoriya	Seminar	
	2-semestr							
1	Yagona to'siqlar yo'lagi bilan tanishish. Alohida to'siqlardan o'tish usullari va ularni yengib o'tishni mashq qilish. 1-2-mashg'ulot.	2	2		2			
2	Qo'l jangining tayyorgarlik usullarini 1-2-mashg'ulot	4	2		2			2
3	Qo'l jangining tayyorgarlik usullarini 1-2-mashg'ulot	2	2		2			
4	Harbiy jangi asoslari Jang haqida tushuncha. Zamonaviy harbiy jangining tavsifi, uning maqsadi 1-2-mashg'ulot.	4	2	2				2
5	Jang haqida tushuncha Jangovar guruhning tarkibi, qurollanishi va jangovar imkoniyatlari 1-2-mashg'ulot.	2	2	2				
6	Qo'l jangining tayyorgarlik usullarini Oraliq nazorat	4	2		2			2
7	Jang haqida tushuncha Jangovar guruhning tarkibi, qurollanishi va jangovar imkoniyatlari 1-2-mashg'ulot.	2	2		2			
8	Askarning jangdagi va mudofaadagi harakatlari. 1-2-mashg'ulot	4	2		2			2
9	Askarning jangdagi Tankka va piyodalarga qarshi alohida minalarni o'rnatish tartibi 1-2-mashg'ulot.	2	2		2			
10	Harbiy topografiya. Joyda xantasiz mo'ljal olish. 1-2-mashg'ulot	4	2		2			2
11	Favqulodda vaziyatlar tushunchasi haqida. O'zbekiston Respublikasi hududida texnogen va tabiiy xarakterdagi ehtimoliy sodir bo'ladigan favqulodda vaziyatlar 1-2-mashg'ulot.	2	2	2				
12	Harbiy topografiya. 1-mashg'ulot. Oraliq nazorat	4	2		2			2
13	O'zbekiston Respublikasi hududida sodir bo'lishi mumkin bo'lgan favqulodda vaziyatlar va ular yuz berganda aholining harakatlari.	2	2	2				
14	Shaxsiy (individual) himoya vositalari. Ularning vazifasi, tuzilishi va ulardan foydalanish. 1-mashulot.	4	2		2			2
15	Aholini evakuatsiya qilish tadbirlarida harakat qilish	2	2		2			
16	Respublika hududida odamlar, hayvonlar va o'simliklarda uchrashi mumkin bo'lgan yuqumli kasalliklar	4	2		2			2
17	Shikastlanganda, baxtsiz hodisa sodir bo'lganda va jarohatlanganda (yaralanganda) birinchi tibbiy yordam ko'rsatish	2	2		2			
18	Yakuniy nazorat va mustahkamlash	4	2		2			2
	Jami (2-semestr)	**54**	**36**	**8**	**28**			**18**
	Yil bo'yicha jami	**108**	**72**	**18**	**54**			**36**

2026-2027-O‘QUV YILI UCHUN CHAQIRUVGA QADAR BOSH‘LANG‘ICH TAYYORGARLIK FANIDAN

TAQVIMIY MAVZULAR REJASI

T/r	Ta’lim yo‘nalishi	Kurs va guruhlar	Umumiy yuklama, soat	Shundan:					
				Auditoriya yuklamasi					Mustaqil ish
				jami	nazariy	amaliy	laboratoriya	seminar	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Aniq fanlar	2-bosqich	**108**	**72**	18	**54**			**36**

Taqvimiy mavzular rejasi Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasining 2026-yil 26-avgustdagi 1-sonli yig‘ilishida muhokama etilib, ma’qullandi.

Kafedra mudiri: Z.Tajiyeva

II kurs “Chaqiruvga qadar boshlang‘ich tayyorgarlik” fani uchun tuzilgan

TAQVIMIY MAVZULAR REJASI

I semestr

№	Mavzu	Soat	Mashg‘ulot turi	Manbalar	Uyga vazifa	Mustaqil ish topshiriqlari	Sana va guruh	Izoh
1	Kirish. Harbiy san’at tarixining shakllanishi. Buyuk sarkarda Jaloliddin Manguberdining harbiy mahorati haqida.	2	Nazariy	Darslik, slaydlar, plakatlar, qonun va nizom matnlari	Darslik matnini o‘qish, savollarga javob tayyorlash	Jismoniy mashq, tahlil, test		
2	O‘zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarida harbiy va milliy qadriyatlar	2	Nazariy	Darslik, slaydlar, plakatlar, qonun va nizom matnlari	Darslik matnini o‘qish, savollarga javob tayyorlash	Jismoniy mashq, tahlil, test		
3	Harbiy san’at rivojlanish tarixida Amir Temurning qo‘shgan hissasi. Zahiriddin Muhammad Boburning harbiy sohadagi o‘rni. 1-mashg‘ulot.	2	Nazariy	Darslik, slaydlar, plakatlar, qonun va nizom matnlari	Darslik matnini o‘qish, savollarga javob tayyorlash	Jismoniy mashq, tahlil, test		
4	Harbiy xizmatning huquqiy asoslari 1-mashg‘ulot.	2	Nazariy	Darslik, slaydlar, plakatlar, qonun va nizom matnlari	Darslik matnini o‘qish, savollarga javob tayyorlash	Jismoniy mashq, tahlil, test		
5	Mudofaa va harbiy xizmat to‘g‘risidagi O‘zbekiston Respublikasining qonun va qonunosti hujjatlari. 1-mashg‘ulot.	2	Nazariy	Darslik, slaydlar, plakatlar, qonun va nizom matnlari	Darslik matnini o‘qish, savollarga javob tayyorlash	Jismoniy mashq, tahlil, test		
6	Harbiy xizmatning huquqiy asoslari Oraliq nazorat	2	Nazorat	Darslik, nizomlar, test va savollar to‘plami	Mavzularni takrorlash	Jismoniy mashq, tahlil, test		
7	O‘zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarining Ichki xizmat nizomi	2	Amaliy	Darslik, nizomlar, plakatlar, o‘quv-mashq vositalari va maketlar	Mashqni takrorlash, nizom (qoida) bandlarini o‘rganish	Jismoniy mashq, tahlil, test		

№	Mavzu	Soat	Mashg'ulot turi	Manbalar	Uyga vazifa	Mustaqil ish topshiriqlari	Sana va guruh	Izoh
8	O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarining Intizom nizomi. Vzvod bo'yicha sutkalik naryad. Uning vazifasi, tarkibi va qurollanishi. 1-mashg'ulot.	2	Amaliy	Darslik, nizomlar, plakatlar, o'quv-mashq vositalari va maketlar	Mashqni takrorlash, nizom (qoida) bandlarini o'rganish	Jismoniy mashq, tahlil, test		
9	O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarining Gornizon va qorovul xizmati nizomi	2	Amaliy	Darslik, nizomlar, plakatlar, o'quv-mashq vositalari va maketlar	Mashqni takrorlash, nizom (qoida) bandlarini o'rganish	Jismoniy mashq, tahlil, test		
10	O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarining Saf nizomi.	2	Amaliy	Darslik, nizomlar, plakatlar, o'quv-mashq vositalari va maketlar	Mashqni takrorlash, nizom (qoida) bandlarini o'rganish	Jismoniy mashq, tahlil, test		
11	O'q otar qurollarining vazifasi, tuzilishi ishlash tamoyili va jangavor xususiyatlari. 1-mashg'ulot.	2	Amaliy	Darslik, nizomlar, plakatlar, o'quv-mashq vositalari va maketlar	Mashqni takrorlash, nizom (qoida) bandlarini o'rganish	Jismoniy mashq, tahlil, test		
12	O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarining Saf nizomi. 1-mashg'ulot. Oraliq nazorat	2	Amaliy	Darslik, nizomlar, test va savollar to'plami	Mavzularni takrorlash	Jismoniy mashq, tahlil, test		
13	Quroldan otish asoslari va qoidalari. 1-mashg'ulot.	2	Amaliy	Darslik, nizomlar, plakatlar, o'quv-mashq vositalari va maketlar	Mashqni takrorlash, nizom (qoida) bandlarini o'rganish	Jismoniy mashq, tahlil, test		
14	Quroldan otish asoslari va qoidalari. 1-mashg'ulot.	2	Amaliy	Darslik, nizomlar, plakatlar, o'quv-mashq vositalari va maketlar	Mashqni takrorlash, nizom (qoida) bandlarini o'rganish	Jismoniy mashq, tahlil, test		
15	O'q otar qurollarining vazifasi, tuzilishi, ishlash tamoyili va jangavor xususiyatlari 1-mashg'ulot.	2	Amaliy	Darslik, nizomlar, plakatlar, o'quv-mashq vositalari va maketlar	Mashqni takrorlash, nizom (qoida) bandlarini o'rganish	Jismoniy mashq, tahlil, test		
16	Joyda turib va harakat paytida qo'zg'almas va paydo bo'luvchi nishonlarga o't ochish 1-mashg'ulot.	2	Amaliy	Darslik, nizomlar, plakatlar, o'quv-mashq vositalari va maketlar	Mashqni takrorlash, nizom (qoida) bandlarini o'rganish	Jismoniy mashq, tahlil, test		
17	Yagona to'siqlar yo'lagi bilan tanishish. Alohida to'siqlardan o'tish usullari va ularni yengib o'tishni mashq qilish. 1-mashg'ulot.	2	Amaliy	Darslik, nizomlar, plakatlar, o'quv-mashq vositalari va maketlar	Mashqni takrorlash, nizom (qoida) bandlarini o'rganish	Jismoniy mashq, tahlil, test		
18	Yakuniy nazorat va mustahkamlash	2	Amaliy	Darslik, nizomlar, test va savollar to'plami	Mavzularni takrorlash	Jismoniy mashq, tahlil, test		

2 semestr

№	Mavzu	Soat	Mashg'ulot turi	Manbalar	Uyga vazifa	Mustaqil ish topshiriqlari	Sana va guruhlar	Izoh
1	Yagona to'siqlar yo'lagi bilan tanishish. Alohida to'siqlardan o'tish usullari va ularni yengib o'tishni mashq qilish. 1-2-mashg'ulot.	2	Amaliy	Darslik, nizomlar, plakatlar, o'quv-mashq vositalari va maketlar	Mashqni takrorlash, nizom (qoida) bandlarini o'rganish	Jismoniy mashq,tahlil, test		
2	Qo'l jangining tayyorgarlik usullarini 1-2-mashg'ulot.	2	Amaliy	Darslik, nizomlar, plakatlar, o'quv-mashq vositalari va maketlar	Mashqni takrorlash, nizom (qoida) bandlarini o'rganish	Jismoniy mashq,tahlil, test		
3	Qo'l jangining tayyorgarlik usullarini 1-2-mashg'ulot.	2	Amaliy	Darslik, nizomlar, plakatlar, o'quv-mashq vositalari va maketlar	Mashqni takrorlash, nizom (qoida) bandlarini o'rganish	Jismoniy mashq,tahlil, test		
4	Harbiy jangi asoslari Jang haqida tushuncha. Zamonaviy harbiy jangining tavsifi, uning maqsadi 1-2-mashg'ulot.	2	Nazariy	Darslik, slaydlar, plakatlar, qonun va nizom matnlari	Darslik matnini o'qish, savollarga javob tayyorlash	Jismoniy mashq,tahlil, test		

№	Mavzu	Soat	Mashg'ulot turi	Manbalar	Uyga vazifa	Mustaqil ish topshiriqlari	Sana va guruhlar	Izoh
5	Jang haqida tushuncha Jangovar guruhning tarkibi, qurollanishi va jangovar imkoniyatlari 1-2-mashg'ulot.	2	Nazariy	Darslik, slaydlar, plakatlar, qonun va nizom matnlari	Darslik matnini o'qish, savollarga javob tayyorlash	Jismoniy mashq,tahlil, test		
6	Qo'l jangining tayyorgarlik usullarini Oraliq nazorat	2	Nazorat	Darslik, nizomlar, test va savollar to'plami	Mavzularni takrorlash	Jismoniy mashq,tahlil, test		
7	Jang haqida tushuncha Jangovar guruhning tarkibi, qurollanishi va jangovar imkoniyatlari 1-2-mashg'ulot.	2	Amaliy	Darslik, nizomlar, plakatlar, o'quv-mashq vositalari va maketlar	Mashqni takrorlash, nizom (qoida) bandlarini o'rganish	Jismoniy mashq,tahlil, test		
8	Askaming jangdagi va mudofaadagi harakatlari. 1-2-mashg'ulot	2	Amaliy	Darslik, nizomlar, plakatlar, o'quv-mashq vositalari va maketlar	Mashqni takrorlash, nizom (qoida) bandlarini o'rganish	Jismoniy mashq,tahlil, test		
9	Askaming jangdagi Tankka va piyodalarga qarshi alohida minalarni o'rnatish tartibi 1-2-mashg'ulot.	2	Amaliy	Darslik, nizomlar, plakatlar, o'quv-mashq vositalari va maketlar	Mashqni takrorlash, nizom (qoida) bandlarini o'rganish	Jismoniy mashq,tahlil, test		
10	Harbiy topografiya. Joyda xantasiz mo'ljal olish. 1-2-mashg'ulot.	2	Amaliy	Darslik, nizomlar, plakatlar, o'quv-mashq vositalari va maketlar	Mashqni takrorlash, nizom (qoida) bandlarini o'rganish	Jismoniy mashq,tahlil, test		
11	Favqulodda vaziyatlar tushunchasi haqida. O'zbekiston Respublikasi hududida texnogen va tabiiy xarakterdagi ehtimoliy sodir bo'ladigan favqulodda vaziyatlar 1-2-mashg'ulot.	2	Nazariy	Darslik, slaydlar, plakatlar, qonun va nizom matnlari	Darslik matnini o'qish, savollarga javob tayyorlash	Jismoniy mashq,tahlil, test		
12	Harbiy topografiya. 1-mashg'ulot Oraliq nazorat	2	Amaliy	Darslik, nizomlar, test va savollar to'plami	Mavzularni takrorlash	Jismoniy mashq,tahlil, test		
13	O'zbekiston Respublikasi hududida sodir bo'lishi mumkin bo'lgan favqulodda vaziyatlar va ular yuz berganda aholining harakatlari.	2	Nazariy	Darslik, slaydlar, plakatlar, qonun va nizom matnlari	Darslik matnini o'qish, savollarga javob tayyorlash	Jismoniy mashq,tahlil, test		
14	Shaxsiy (individual) himoya vositalari. Ularning vazifasi, tuzilishi va ulardan foydalanish. 1-mashulot.	2	Amaliy	Darslik, nizomlar, plakatlar, o'quv-mashq vositalari va maketlar	Mashqni takrorlash, nizom (qoida) bandlarini o'rganish	Jismoniy mashq,tahlil, test		
15	Aholini evakuatsiya qilish tadbirlarida harakat qilish	2	Amaliy	Darslik, nizomlar, plakatlar, o'quv-mashq vositalari va maketlar	Mashqni takrorlash, nizom (qoida) bandlarini o'rganish	Jismoniy mashq,tahlil, test		
16	Respublika hududida odamlar, hayvonlar va o'simliklarda uchrashi mumkin bo'lgan yuqumli kasalliklar.	2	Amaliy	Darslik, nizomlar, plakatlar, o'quv-mashq vositalari va maketlar	Mashqni takrorlash, nizom (qoida) bandlarini o'rganish	Jismoniy mashq,tahlil, test		
17	Shikastlanganda, baxtsiz hodisa sodir bo'lganda va jarohatlanganda (yaralanganda) birinchi tibbiy yordam ko'rsatish	2	Amaliy	Darslik, nizomlar, plakatlar, o'quv-mashq vositalari va maketlar	Mashqni takrorlash, nizom (qoida) bandlarini o'rganish	Jismoniy mashq,tahlil, test		
18	Yakuniy nazorat va mustahkamlash	2	Amaliy	Darslik, nizomlar, test va savollar to'plami	Mavzularni takrorlash	Jismoniy mashq,tahlil, test		

1-semestr: 54 soat
2-semestr: 54 soat
Jami: 108 soat

TDIU "International buziness" akademik litseyi
2-bosqich uchun "Chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik" fanidan yillik mustaqil ish rejasi

№	Mavzu	Soat	Mustaqil ish turi	Ber. sana	Topsh sana
	1-semestr				
1	O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarida harbiy va milliy qadriyatlar	2	Referat		
2	Harbiy xizmatning huquqiy asoslari 1-mashg'ulot.	2	Konspekt		
3	Harbiy xizmatning huquqiy asoslari Oraliq nazorat	2	Savollarga yozma javob		
4	O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarining Intizom nizomi. Vzvod bo'yicha sutkalik naryad. Uning vazifasi, tarkibi va qurollanishi. 1-mashg'ulot.	2	Konspekt		
5	O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarining Saf nizomi.	2	Savollarga yozma javob		
6	O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarining Saf nizomi. 1-mashg'ulot. Oraliq nazorat	2	Savollarga yozma javob		
7	Quroldan otish asoslari va qoidalari. 1-mashg'ulot.	2	Konspekt		
8	Joyda turib va harakat paytida qo'zg'almas va paydo bo'luvchi nishonlarga o't ochish 1-mashg'ulot.	2	Taqdimot		
9	Yakuniy nazorat va mustahkamlash	2	Testlarga tayyorlanish		
	2-semestr				
10	Qo'l jangining tayyorgarlik usullarini 1-2-mashg'ulot.	2	Konspekt		
11	Harbiy jangi asoslari Jang haqida tushuncha. Zamonaviy harbiy jangining tavsifi, uning maqsadi 1-2-mashg'ulot.	2	Taqdimot		
12	Qo'l jangining tayyorgarlik usullarini Oraliq nazorat	2	Savollarga yozma javob		
13	Askarning jangdagi va mudofaadagi harakatlari. 1-2-mashg'ulot	2	Konspekt		
14	Harbiy topografiya. Joyda xaritasiz mo'ljal olish. 1-2-mashg'ulot.	2	Amaliy mashq hisoboti		
15	Harbiy topografiya . 1-mashg'ulot. Oraliq nazorat	2	Savollarga yozma javob		
16	Shaxsiy (individual) himoya vositalari. Ularning vazifasi, tuzilishi va ulardan foydalanish. 1-mashulot.	2	Taqdimot		
17	Respublika hududida odamlar, hayvonlar va o'simliklarda uchrashi mumkin bo'lgan yuqumli kasalliklar .	2	Referat		
18	Yakuniy nazorat va mustahkamlash	2	Testlarga tayyorlanish		
	Jami	**36**			

NAZORAT TURLARI VA ULARNI BAHOLASH MEZONLARI

O'quvchilarning "Chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik" fani bo'yicha bilim, ko'nikma va malakalarini baholash quyidagi nazorat turlari orqali amalga oshiriladi: joriy, oraliq va yakuniy nazorat.

1. Joriy nazorat

Joriy nazorat o'qituvchining dars davomida o'quvchilarni baholab borishidir. Unda og'zaki so'rov, nizom va qoidalar bandlarini bilish, amaliy mashqlarni bajarish sifati, mashg'ulotlarda faol ishtirok etish, daftar yuritish hamda intizom va xavfsizlik talablariga rioya qilish inobatga olinadi.

2. Oraliq nazorat

Har semestrda ikki martadan, yil davomida jami to'rt marta oraliq nazorat o'tkaziladi. 1-semestrda oraliq nazorat 6-mavzu ("Harbiy xizmatning huquqiy asoslari") va 12-mavzu ("Saf nizomi") mashg'ulotlarida, 2-semestrda 6-mavzu ("Qo'l jangining tayyorgarlik usullari") va 12-mavzu ("Harbiy topografiya") mashg'ulotlarida o'tkaziladi.

3. Yakuniy nazorat

Yakuniy nazorat har semestr oxirida, 18-mavzu ("Yakuniy nazorat va mustahkamlash") mashg'ulotida o'tkaziladi. Unda o'quvchining semestr davomida egallagan nazariy bilimi va amaliy ko'nikmalari baholanadi.

4. Baholash mezonlari

Har bir nazorat turi 5 baho ("5", "4", "3", "2") usulida butun sonlar yordamida baholanadi.

Baho	Baholash mezoni
5 ("a'lo")	Mavzu mazmunini to'liq va chuqur o'zlashtirgan; nizom va qoidalarni xatosiz bayon qiladi; amaliy topshiriqni belgilangan me'yor va xavfsizlik talablariga to'liq mos bajaradi.
4 ("yaxshi")	Mavzuni o'zlashtirgan; ayrim kamchiliklarga yo'l qo'yadi; amaliy topshiriqni asosan to'g'ri bajaradi.
3 ("qoniqarli")	Asosiy tushunchalarni biladi, lekin mustaqil xulosa chiqara olmaydi; amaliy topshiriqni xatolar bilan bajaradi.
2 ("qoniqarsiz")	Mavzuni o'zlashtirmagan; amaliy topshiriqni bajara olmaydi yoki xavfsizlik talablarini buzadi.

CHAQIRUVGA QADAR BOSHLANG‘ICH TAYYORGARLIK O‘QUV FANINING MODDIY – TEXNIK TA’MINOTI

Nazariy mashg‘ulotlarni akademik litseyning tegishli o‘quv xonalarida (harbiy tayyorgarlik xonasida) o‘tkazish tavsiya etiladi. Xonalar nazariy mashg‘ulot o‘tish uchun kerak bo‘ladigan jihozlar – o‘qituvchi va o‘quvchilar soniga mos stol-stul, doska va boshqa ta’limning texnik-namoyish vositalari, o‘quv-metodik materiallar bilan ta’minlangan bo‘lishi kerak. Amaliy mashg‘ulotlar (saf, quroldan otish, to‘siqlar yo‘lagi, qo‘l jangi, harbiy topografiya, birinchi tibbiy yordam) uchun uslubiy ko‘rsatmalar, ularning bajarilish ketma-ketligi hamda kerakli jihozlar (o‘quv-mashq vositalari, maketlar, shaxsiy himoya vositalari, tibbiy yordam to‘plami) mavjud bo‘lishi, xavfsizlik texnikasi qoidalariga rioya etilishi shart.

Didaktik materiallar va ko’rgazmali qurollar

- Fan bo’yicha namunaviy o’quv dasturi
- Fan bo’yicha ishchi o’quv dasturi
- Fan bo’yicha taqvim mavzu rejasi
- Mavzular bo’yicha dars rejalari
- Mavzular bo’yicha ta’lim texnologiyalari
- Mavzular bo’yicha tayanch konspekt
- Ta’lim texnologiyalariga asoslangan dars ishlanmalari
- Mavzuga oid plakatlar
- Prezentasiyali slaydlar

O’qitishning texnik vositalari

- Video proyektor
- Kompyuter
- Kodoskop
- Televizor
- Elektron disklar
- Video lavhalar

Texnologik jihozlar

- Ommaviy axborot vositalari
- Mavzuga oid maketlar
- Mavzuga oid stendlar
- O‘quv-mashq qurollari va ularning maketlari
- Shaxsiy himoya vositalari va birinchi tibbiy yordam to‘plami

FOYDALANILADIGAN ADABIYOTLAR

Asosiy adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi (yangi tahrir).
2. O‘zbekiston Respublikasining “Mudofaa to‘g‘risida”gi Qonuni.
3. O‘zbekiston Respublikasining “Umumiy harbiy burch va harbiy xizmat to‘g‘risida”gi Qonuni.
4. O‘zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarining Ichki xizmat nizomi.
5. O‘zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarining Intizom nizomi.
6. O‘zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarining Garnizon va qorovul xizmati nizomi.
7. O‘zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarining Saf nizomi.
8. “Chaqiruvga qadar boshlang‘ich tayyorgarlik” darsligi. (muallif, nashriyot va yil ko‘rsatilsin)

Qo‘shimcha adabiyotlar ro‘yxati:

1. Zahiriddin Muhammad Bobur. Boburnoma.
2. Temur tuzuklari.
3. “Jaloliddin Manguberdi” badiiy asari (tarixiy manbalar bilan birga).

Internet manbalar

1. www.lex.uz – O‘zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi
2. www.ziyonet.uz – Ta’lim axborot tarmog‘i
3. www.mod.uz – O‘zbekiston Respublikasi Mudofaa vazirligi
4. www.gov.uz – Hukumat portali